

Vastineet SOVA-arviointiohjelman lausuntoihin

194/08.00.00.01/2025 MAL-suunnitelma 2027

Hallitus 24.03.2026

Esittelijä Vs. toimitusjohtaja Vesa Silfver
Valmistelija Johtaja Johanna Wallin, etunimi.sukunimi@hsl.fi

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005, SOVA-laki) mukainen Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman 2027 vaikutusten arviointiohjelma oli nähtävillä 1.10.2025-31.1.2026 välisen ajan, jolloin siihen oli mahdollista antaa palautetta.

Lausuntopyynnössä pyydettiin ottamaan kantaa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessi: Miten kehittäisit suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessia? Miten prosessi voitaisiin kuvata selkeämmin ja ymmärrettävämmiin?
- Vaikutustarkastelut ja arvioinnin menetelmät: Miten kehittäisit arviointiohjelmassa esitettyjä tapoja kuvata liikennejärjestelmän kehittämisen merkittäviä vaikutuksia seudulla? Mitä näkökulmia tarkasteluista puuttuu ja mitä on painotettu liikaa? Millaisia arvioinnin menetelmien kehittämistarpeita tunnistat?
- Tiedonvälitys ja osallistuminen: Miten kehittäisit vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmassa kuvattua tiedonvälitystä ja osallistumista? Minkä tahojen pitäisi erityisesti saada tietoa ja osallistua seudun liikennejärjestelmän suunnitteluun?
- Muut kommentit ja huomiot: Mitä muuta palautetta haluat antaa Helsingin seudun liikennejärjestelmän suunnitteluun ja sen vaikutusten arviointiin?

SOVA-ohjelmaan saatiin 30 lausuntoa ja kannanottoa. Lyhennelmät lausunnoista ja HSL:n vastineet niihin ovat esityslistan liitteenä.

Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessi

Vaikutusten arvioinnin kokonaisuutta pidettiin lausunnoissa yleisesti ottaen hyvänä. Prosessi tulisi kuitenkin kuvata konkreettisemmin ja ymmärrettävämmiin, erityisesti sen osalta, miten se liittyy MAL-suunnitteluun. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä kuvata selkeästi, miten vaikutusten arviointi tukee suunnittelua ja ohjaa sitä kohti asetettuja tavoitteita. Tulevasta päätöksestä tai suunnitelmasta on käytävä ilmi perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus ja mielipiteet ja lausunnot sekä ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet suunnitelmaan ja vaihtoehtojen valintaan.

Vaikutustarkastelut ja arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arvioinnin painopisteistä pidettiin erityisen hyvinä taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä sekä vaikutusten tarkastelua alueittain ja väestöryhmittäin. Ilmastovaikutusten arviointia (sekä hillinnän että sopeutumisen näkökulma) korostettiin useassa lausunnossa. Sosiaalisten vaikutusten arviointiin toivottiin lisättäväksi laajempi hyvinvointinäkökulma. Lisätarkasteluja esitettiin tehtäväksi muun muassa logistiikasta ja suunnitelman vaikutuksista elinkeinoihin, hyvinvointialueiden palveluverkon ja liikennejärjestelmän keskinäisestä suhteesta sekä esteettömyydestä. Erikseen nostettiin esiin tarve suunnitelman vammaisvaikutusten arviointiin sekä liikennejärjestelmän arviointiin suhteessa liikenne- ja viestintäministeriön esteettömyysvisioon.

Tiedonvälitys ja osallistuminen

Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmassa esitettyä kokonaisuutta tiedonvälityksestä ja osallistumisesta kommentoitiin lausunnoissa laajasti. Lausunnoissa alleviivattiin viestinnän ymmärrettävyyttä kaikille henkilöille heidän tarpeistaan riippumatta. Yleisesti viestinnän tulisi olla selkokielistä ja saavutettavaa. Tärkeää on tiedottaa, miten suunnitelmaan voi vaikuttaa ja mitä vaikutuksia osallistumisella on.

Yleisesti tulisi huolehtia, että asukkaiden osallistaminen ja käyttäjäymmärrys huomioidaan riittävällä tasolla systemaattisesti. Elinkeinoelämän osalta korostettiin erilaisten ryhmien tunnistamista. Tarpeet ovat erilaiset esimerkiksi tavarakuljetuksiin ja henkilökuljetuksiin tukeutuvilla aloilla. Jatkuvaa yhteistyötä ja kaksisuuntaista tietojen vaihtoa liikennejärjestelmä- ja MAL-suunnittelun välillä pidettiin välttämättömänä.

Jatkotoimet lausuntojen perusteella

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman vuorovaikutusta ja viestintää kehitetään lausuntopalautteen perusteella. Viestintää muutetaan selkokielisemmäksi ja viestintäkanavia laajennetaan. Viestinnän saavutettavuuteen panostetaan niin viestinnän sisällön kuin kanavien osalta. Viestinnällä pyritään selkeyttämään vaikuttamismahdollisuuksia ja suunnittelun työvaiheita.

Vaikutusten arvioinnin työsuunnitelmaa ja prosessikuvausta täsmennetään ja havainnollistetaan selkeillä kaavioilla ja aikajanoilla. Erityistä huomiota kiinnitetään MAL-suunnittelun ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteiseen prosessiin.

Lausuntojen mukaisesti jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota ilmastovaikutuksiin sekä hillinnän että sopeutumisen näkökulmista. Taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointia kehitetään. Vaikutusten kohdentumista arvioidaan alueittain ja väestöryhmittäin. Elinkeinovaikutusten, hyvinvointialueiden palveluiden saavutettavuuden sekä esteettömyyden käsittelyä vaikutusten arvioinnissa syvennetään.

Maankäytön ja liikennejärjestelmän yhteisvaikutuksia tarkastellaan ja liikennejärjestelmä- ja MAL-suunnitelmien arvioinnit sovitetaan yhteen. Ympäristöselostuksessa kuvataan, miten vaikutusten arviointi on tukenut suunnittelua ja ohjannut sitä kohti asetettuja tavoitteita.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnos ja sen ympäristöselostus lähetetään yhdessä lausunnoille arviolta alkuvuonna 2027. Valmistelussa huolehditaan siitä, että suunnitelman hyväksymispäätöksestä käy ilmi perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus sekä mielipiteet ja lausunnot ja ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet suunnitelmaan ja vaihtoehtojen valintaan.

Ehdotus

Hallitus päättää antaa liitteenä olevat vastineet SOVA-ohjelmasta annettuihin lausuntoihin.

Päätös

Liitteet

SOVA-ohjelman lausunnot ja vastineet (luonnos)